

Teaching Persian language to Non-Persian Speakers Through Folk culture and Stories (Based on The Tales of mashdi Galin khanoom)

Mahnaz Sadat Solati Dehkordi*

Master's degree in Persian Language and Literature, Faculty Literature and Humanities, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Mahnaz.solati98@gmail.com

Shokouh Zarei

Corresponding author, PhD Student in Persian Language and Literature, Faculty of Literature and Humanities, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Zareishokouh@gmail.com

Mohsen Mohammadi Fesharaki

Associate Professor in Persian Language and Literature, Faculty of Literature and Humanities, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

M.mohammadi@ltr.ui.ac.ir

Abstract:

One of the areas that can be effective in teaching Persian language to non-Persian speakers is public culture and etiquette; Folktales are interesting for the audience due to their relatively simple language and regular storyline, and despite their simple appearance, these stories pay attention to issues that, in addition to showing cultural and folk characteristics, are very deep and influential for humanity, and in the discussion of themes Psychological also have a special place. Based on this, teachers can familiarize Persian language learners with cultural characteristics of Persian speakers through texts and folk tales. Therefore, it's important to attention to the field of public literature in the discussion of teaching Persian language, and it introduces language learners to the different aspects of the culture of the Persian-speaking society, despite this issue, so far, this discussion has not been paid as much attention as it should be.

This article intends to introduce the advantages and disadvantages of this book in the direction of teaching Persian to non-Persian speakers, using a descriptive-analytical method, with library tools and relying on the stories of Mashadi Galin Khanoom. The selection of these stories, which have been published in English as Persian Tales and have attracted the attention non-Persian speakers, created the hypothesis in the minds of the authors that this book can be a suitable model for teaching Persian to non-Persian speakers. The results of the review of this book show that the conscious selection of folk stories can be effective in transferring popular culture to non-Persian speakers.

***Cite this article:** Solati Dehkordi, Mahnaz Sadat. Zarei, Shokouh. Mohammadi Fesharaki, Mohsen. Teaching Persian language to Non-Persian Speakers Through Folk culture and Stories (Based on The Tales of mashdi Galin khanoom). *Vol. 13, No. 1 (Tome 27), April 2024, 79-100.*

DOI: 10.30479/jtpsol.2024.20474.1670

Received on: 06/06/2024

Accepted on: 31/08/2024

© The Author(s).

Publisher: Imam Khomeini International University

Introduction

In the education of culture, it should be noted that the literature of a nation is a useful tool for understanding the culture of that society. Because the environment, the matching of characters with the environment, ideas, values, habits and personalities of the characters in the literary masses make the characteristics of that society cultural for language learners. Therefore, getting to know the culture of any language is important to strengthen it. Because if language learners are familiar with the customs of a society, they will be more successful in communicating with that society. Also, the familiarity of language learners with the culture of the target language makes them compare it with their native culture, and in this regard, participation in the class increases, and this has a direct relationship with increasing their knowledge and awareness.

mashdi Galin khanoom 's stories are very much in the field of Persian language education through popular culture and etiquette, because this collection is for receiving short stories in common language. The shortness of the stories, simple and common language, the use of idioms and parables, and such things can be attractive for learners. Also, some of the moral concepts in the book, which includes common concepts in different cultures, can cause students to participate.

Methodology

The current research has been carried out using a descriptive-analytical method and library tools. Along this research, first of all, the stories of mashdi Galin khanoom and their characteristics in relation to the teaching of Persian language and its culture have been extracted and some parts of it have been analyzed with an educational approach.

Discussion

Getting to know the vernacular is useful for the learner to better understand the language and culture of the region, but the vernacular and sometimes incorrect use of words, phrases and grammatical commands in the sentences is the basis for the learner to use the language incorrectly. Along this, any corrections must be made by the teacher.

Some features of mashdi Galin khanoom's stories make these stories suitable and useful for teaching language. These features are divided into two linguistic and cultural groups.

Linguistic advantages

Use of non-Persian words, narrative and story style, use of common language, use of language characters in the dialogue between characters. Each of these linguistic advantages can provide language learners with a suitable syntactic model in accordance with the use of popular language.

Cultural advantages

Transferring folk customs and beliefs, common swears and oaths, use of allusions and folk expressions, use of prayer sentences and the last prayer of each story. Based on this, folk tales can be analyzed from scientific, cultural, historical, philosophical, sociological and psychological aspects. These stories reflect the linguistic, cultural, historical and personality characteristics of a society, which is why it is necessary to pay attention to them in the field of education.

However, using these texts in language teaching can have disadvantages. Such as: incorrect use of prepositions, use of common language (broken words and moving parts of sentences), misogyny, superstitions, insults and vulgar words.

Such disadvantages can, in addition to teaching incorrect language structure and presenting wrong language models, convey beliefs and beliefs to language learners that distort the face of Persian language in front of non-Persian speakers. Based on this, the language teacher must make the right choice in this regard so as not to cause serious damage to the language.

Conclusion

This research introduces the advantages and disadvantages of the book of mashdi Galin khaanoom for teaching Persian language to non-Persian speakers, which leads to the practical selection of texts, and Persian language teachers can use them to provide accurate education for non-Persian speakers. The results of this research show that many popular literature texts have the ability to be included in the curriculum of Persian language teaching, but nevertheless, a careful selection of these texts should be made by the teacher, which is a suitable model both in terms of language and in terms of Culture should be available to language learners.

Conflict of Interest

The *authors* have *no conflicts of interest* to declare.

Keywords:

Teaching Persian Language, Culture, Folk Culture and Literature, Fictional Literature, The Tales of mashdi Galin khanoom.

آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان از دریچه فرهنگ عامه و داستان (با تکیه بر قصه‌های مشدی گلین خانم) (پژوهشی)

مهناز السادات صولتی دهکردی*

دانش‌آموخته کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

Mahnaz.solati98@gmail.com

شکوه زارعی

نویسنده مسئول، دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

Zareishokouh@gmail.com

محسن محمدی فشارکی

دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

M.mohammadi@ltr.ui.ac.ir

چکیده

یکی از حوزه‌هایی که می‌تواند در امر آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان کارآمد باشد، فرهنگ و ادب عامه است. داستان‌های عامیانه به دلیل زبان به نسبت ساده و خط داستانی منظم، برای مخاطب حظ‌برانگیز است و با وجود ظاهر ساده، به موضوعاتی توجه دارند که علاوه بر نشان دادن ویژگی‌های فرهنگی و مردمی، برای بشریت بسیار عمیق و اثرگذار است و در بحث مضامین روان‌شناختی نیز جایگاه ویژه‌ای دارند. بر این اساس، مدرسان می‌توانند از طریق متون و قصه‌های عامیانه، فراگیران زبان فارسی را با آداب و رسوم و ویژگی‌های زبانی و فرهنگی فارسی‌زبانان آشنا کنند. بدین جهت، توجه به حوزه ادبیات عامه در بحث آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، اهمیت فراوانی دارد و زبان‌آموزان را با ابعاد مختلف فرهنگ جامعه فارسی‌زبان آشنا می‌کند؛ با این وجود، این موضوع تاکنون آن‌طور که بایسته است به آن توجه نشده است.

این مقاله در نظر دارد؛ به روش توصیفی - تحلیلی با ابزار کتاب‌خانه‌ای و با تکیه بر قصه‌های مشدی گلین خانم، مزایا و معایب موجود در این کتاب را در جهت آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان معرفی می‌کند. انتخاب این داستان‌ها که با عنوان *Persian Tales* به زبان انگلیسی نیز منتشر شده است و توجه افرادی از غیرفارسی‌زبانان غیر ایرانی را به خود جلب کرده است، این فرضیه را در ذهن نویسندگان ایجاد کرد که این کتاب می‌تواند الگویی مناسب برای آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان باشد. نتایج حاصل از بررسی این کتاب نشان می‌دهد؛ گزینش آگاهانه داستان‌های عامیانه می‌تواند در انتقال فرهنگ عامه به غیرفارسی‌زبانان مؤثر باشد.

کلیدواژه‌ها

آموزش زبان فارسی، فرهنگ، فرهنگ و ادب عامه، ادبیات داستانی، قصه‌های مشدی گلین خانم.

*استناد: صولتی دهکردی، مهناز السادات. زارعی، شکوه. محمدی فشارکی، محسن. آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان از دریچه فرهنگ عامه و داستان (با تکیه بر قصه‌های مشدی گلین خانم). سال سیزدهم، شماره اول (پیاپی ۲۷)، بهار و تابستان ۱۴۰۳، ۱۰۰-۷۹.

شناسه دیجیتال (DOI): 10.30479/jtpsol.2024.20474.1670

تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۱۴۰۳/۰۶/۱۰

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۳/۱۷

ناشر: دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ع)

۱. مقدمه

ارتباط فرهنگ و زبان، یک رابطه جدایی‌ناپذیر است. فرهنگ، مبنای پژوهش‌های زبانی است و میان فرهنگ و زبان، تا حد زیادی هم‌بستگی وجود دارد؛ به گونه‌ای که ویژگی‌های زبانی در مختصات فرهنگی جامعه راه یافته است و خود را به نمایش می‌گذارد. همچنین ویژگی‌های خاص یک فرهنگ می‌تواند به منزله جاذبه‌های فرهنگی برای آموزش زبان، ابزاری کارآمد باشد (ر.ک: تقوی و هادی‌زاده، 2014: 164). همچنین می‌توان گفت؛ زبان تنها مجموعه‌ای از واژگان، نظام دستوری و ساختار جمله‌ها نیست و هنجارهای فرهنگی ویژه و مسائل اجتماعی بسیاری را در خود جای داده است. درک این زمینه‌های فرهنگی ویژه، همراه با نظام زبانی یک فرهنگ، برای یادگیری مؤثر زبان، نقش اساسی دارد که از سوءتفاهم‌های بین فرهنگی جلوگیری می‌کند.

در راستای آموزش فرهنگ باید به این نکته توجه کرد که ادبیات یک ملت، ابزاری مفید برای درک فرهنگ آن جامعه است. بدین جهت که محیط، تطبیق شخصیت‌ها با آن، عقاید، آرمان‌ها، ارزش‌ها، عادت‌ها و گفتار شخصیت‌ها در متون ادبی، ویژگی‌های فرهنگی آن جامعه را به صورت نسبی برای زبان‌آموزان زبان، آشکار و بازنمایی می‌کند (ر.ک: شقاقی، 1999: 130). بر این اساس، آشنایی با فرهنگ مربوط به هر زبان، منجر به تقویت آن زبان می‌شود؛ زیرا در صورتی که زبان‌آموزان با آداب و رسوم یک جامعه آشنا باشد، در برقراری ارتباط با آن جامعه نیز موفق‌تر عمل می‌کنند. همچنین آشنایی زبان‌آموزان با فرهنگ زبان مقصد سبب می‌شود، آن را با فرهنگ بومی خود مقایسه کنند و در همین راستا، مشارکت در کلاس افزایش می‌یابد و این امر، رابطه‌ای مستقیم با افزایش دانش و آگاهی در آن‌ها دارد.

ادبیات می‌تواند منبع مؤثری برای آموزش زبان در راستای آموزش فرهنگ زبانی باشد؛ زیرا «زبان، ماده اصلی ادبیاتی است که از افکار و احساسات درونی هنرمندان سرچشمه می‌گیرد» (زارعی، 2023: 18). آموزش زبان با استفاده از ادبیات و فرهنگ مربوط به آن زبان، می‌تواند زمینه مناسب برای جذب زبان‌آموزان را فراهم نماید. همچنین طبیعی بودن ساختار متون ادبی، علاقه زبان‌آموزان را تحریک و نوع کاربرد واژگان را برای او ملموس‌تر می‌کند. فراگیران زبان با خواندن و یادگیری آثار ادبی؛ مانند داستان کوتاه، رمان، نمایش‌نامه، شعر و ... اطلاعات فرهنگی بسیاری به دست می‌آورند که دارای زمینه‌های اجتماعی - فرهنگی است و زبان‌آموزان را با جنبه‌های مختلف نحوه زندگی شخصیت‌ها، احساسات، افکار، باورها، سنت‌ها، آداب و رسوم و ... آشنا می‌کند و موجب می‌شود در ارتباطات خود رفتاری متناسب ارائه دهند (زارعی و رئیسی، 2022: 198).

درباره آموزش فرهنگ در یک زبان می‌توان گفت؛ ادبیات عامه نقش مؤثری در بازتاب فرهنگ یک جامعه ایفا کند و ارتباط ادبیات عامه و فرهنگ، ارتباطی تنگاتنگ است که منجر به بازنمایی لایه‌های عمیق فرهنگی می‌شود؛ زیرا ادبیات عامه «به مجموعه ترانه‌ها، قصه‌ها، اساطیر و ضرب‌المثل‌های رایج در میان یک قوم اطلاق می‌شود که به‌طور شفاهی از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود و موضوعات آن برگرفته از فرهنگ قومی (Folklore) است»

(داد، 2006: 24). بر این اساس، ادبیات عامه می‌تواند فرصتی ایجاد کند که زبان‌آموزان، زبان و فرهنگ یک جامعه را به صورت غیررسمی آموزش ببینند و در ارتباطات بین زبانی خود پیشرفت حاصل کنند. قصه‌های مشدی گلین خانم، یکی از آثار ارزشمند فرهنگ و ادب عامه ایران است. این کتاب در مجموع ۱۱۰ قصه عامیانه ایرانی را در بر می‌گیرد. راوی قصه‌ها، مشدی گلین خانم، زنی حدود هفتاد سال و اهل بروجرد بوده است. گردآورنده، جوانی انگلیسی به نام ل. پ. الول ساتن بوده است که در طی چهار سالی که در ایران بوده، همه قصه‌هایی که مشدی گلین خانم تعریف کرده را جمع‌آوری کرده و حاصل آن، کتاب Persian Tales (افسانه‌های ایرانی) است که در انگلستان به زبان انگلیسی چاپ شده است؛ اما پس از سال‌ها، این قصه‌ها توسط اولریش مارتسولف، آذر امیرحسینی و سید احمد و کیلیان به زبان فارسی منتشر و به مبدأ خود بازگشته است. این پژوهش در نظر دارد؛ با تحلیل و بررسی قصه‌های مشدی گلین خانم، به پاسخی برای این پرسش که - اهمیت قصه‌های مشدی گلین خانم در آموزش زبان فارسی از طریق فرهنگ و ادب عامیانه چیست - دست یابد؛ زیرا این مجموعه، در برگیرنده قصه‌هایی کوتاه به زبان عامه است. کوتاه بودن قصه‌ها، زبان ساده و عامیانه، استفاده از اصطلاحات و مثل‌ها و مواردی از این دست، می‌تواند برای فراگیران جذاب باشد. همچنین نویسندگان گمان می‌کنند، برخی مفاهیم اخلاقی موجود در کتاب که در برگیرنده مفاهیم مشترک در فرهنگ‌های مختلف است، نیز می‌تواند زمینه مشارکت زبان‌آموزان را در حین آموزش زبان، از طریق این مضمون‌ها فراهم کند.

۲. چارچوب نظری

ویژگی‌های داستان‌های عامه در آموزش زبان

داستان‌های عامه با به‌کارگیری شخصیت‌ها و رویدادهای ساختگی، سعی بر آن دارد؛ تا حد قابل توجهی حس باورپذیری را در مخاطب خود ایجاد کند و در این راستا، از خلاقیت ادبی فراوانی استفاده می‌شود. خلاقیت ادبی که در سطح زبان تعریف می‌شود، شامل صداسازی‌های کلامی و آوایی، کلمات ملموس، اصطلاحات و عبارتهای پربسامد در جامعه و توجه به فرم کلی زبان متن است (میبین؛ پیرس، 2006). همچنین داستان‌های عامه به‌طور معمول؛ شامل ویژگی‌های زبانی متمایز مانند کلمات بدیع، سجع‌های شعرگونه، الگوهای واجی یا دستوری تکرارپذیر و موازی هستند که ریتم حظبرانگیزی را در داستان را ایجاد می‌کنند.

درواقع، داستان‌های عامه به دلیل زبان به نسبت ساده و خط داستانی منظم و مناسب، برای مخاطب جذاب است. با وجود ظاهر ساده، داستان‌های عامه به موضوعاتی توجه دارد که برای بشریت بسیار عمیق و اثرگذار است و در بحث مضامین روان‌شناختی مهم جای دارد؛ چنانچه موضوعاتی مانند صداقت، مهربانی، سخاوت، حسادت، تکبر، طمع و غیره را در بر می‌گیرد. مضامین و موضوعات مطرح شده در داستان‌های شفاهی، می‌تواند برای همه سنین و تمام بشریت قابل توجه باشد و آن‌ها را برای زبان‌آموزان در تمام گروه‌های سنی، مناسب می‌سازد (ر.ک:

تیلور، ۲۰۰۰). داستان‌های عامه در اشکال نوشتاری خود ممکن است ویژگی‌های زبانی پیچیده‌ای داشته باشند. با این وجود، به‌عنوان داستان‌های شفاهی مفهومی، همچنان دارای ویژگی‌های زبان شفاهی هستند که آن‌ها در مقایسه با سایر اشکال متون ادبی؛ مانند رمان‌ها یا داستان‌های کوتاه، برای قرارگرفتن در برنامه آموزش زبان مناسب‌تر می‌سازد؛ زیرا علاوه بر باورپذیری و سادگی زبانی، جنبه‌های جامعه‌شناختی و روان‌شناختی بسیاری را منعکس می‌کند.

همچنین قصه‌های عامیانه می‌تواند از جنبه‌ها مختلفی؛ اعم از ادبی، فرهنگی، تاریخی، فلسفی، جامعه‌شناختی و روان‌شناختی بررسی شود. این قصه‌ها منعکس‌کننده ویژگی‌های زبانی، فرهنگی، تاریخی و شخصیتی یک جامعه است. به همین دلیل لازم است، در حیطه آموزش به آن‌ها توجه شود. از جمله مواردی که لازم است نسبت به قصه‌های عامیانه بی‌تفاوت نبود، استفاده از این بخش از فرهنگ و ادبیات عامه برای آموزش زبان است. این قصه‌ها علاوه بر این که برای فراگیران زبان مادری و آشنایی آن‌ها با فرهنگ بومی خود ضروری است، برای فراگیران زبان فارسی به‌عنوان یک زبان خارجی نیز سودمند است. زبان محاوره که در این قبیل قصه‌ها استفاده می‌شود، برای صحبت‌های روزمره و شفاهی فراگیران، الگویی مناسب است. با خواندن و فراگیری این قصه‌ها توسط زبان‌آموزان، زمینه آشنایی بهتر با زبان و فرهنگی که خواستار یادگیری آن هستند، به‌خوبی فراهم می‌شود. بدین جهت لازم است، در آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبان، به قصه‌های عامیانه توجه شود.

۳. پیشینه پژوهش

با وجود اهمیت قصه‌های شفاهی گلین خانم در حوزه فرهنگ و ادب عامه، این مجموعه چنان که باید مهم واقع نشده و تحقیقات اندکی درباره این کتاب انجام شده است. در ارتباط با آموزش زبان، با تکیه بر قصه‌های شفاهی گلین خانم، تاکنون پژوهشی انجام نشده است؛ اما استفاده از ادبیات و فرهنگ در آموزش زبان و ارتباط آن‌ها با یکدیگر، پژوهش‌های گوناگونی مطرح شده است. منتخب این پژوهش‌ها که با پژوهش حاضر ارتباط بیشتری دارد و می‌تواند الگویی برای آن باشد، به شرح زیر است:

فرجی اصطلاح‌پشتی (۲۰۱۸) در مقاله‌ای، نقش داستان کوتاه در فرایند آموزش زبان به غیرفارسی‌زبانان بررسی کرده است. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد؛ بهره‌گیری از داستان کوتاه در فرایند آموزش زبان و انتقال عناصر فرهنگی، جامعه‌شناختی و واژگانی به زبان‌آموزان مؤثر بوده است.

معلمی و لطافتی (۲۰۱۰) استفاده از قصه و حکایت را به‌عنوان ابزاری برای آموزش زبان، با بهره‌گیری از رویکرد ارتباطی مناسب می‌دانند. در این پژوهش، از ادبیات شفاهی و به‌ویژه قصه به‌صورت عملی استفاده شده و نتایج مثبتی به‌دست آمده است. گزینش قصه مناسب توسط مدرس زبان، از اهمیت فراوانی برخوردار است.

هادی‌زاده و تقوی (۲۰۱۴) نیز به آموزش زبان به غیرفارسی‌زبانان با رویکرد داستان‌گویی تأکید می‌کند و چون داستان‌های مثنوی در برگیرنده ارزش‌های فراوانی از زبان و ادبیات عامه هستند، تمرکز این پژوهش نیز بر سروده‌های مولاناست.

تاج‌آبادی و آقاگل‌زاده (۲۰۱۱) به بررسی نقش فرهنگ در آموزش زبان می‌پردازد. در ارتباط با این موضوع، دو نظر وجود دارد؛ در آموزش زبان خارجی، آموزش فرهنگ نیز لازم است و نظر دیگر این‌که آموزش زبان باید مستقل از فرهنگ باشد. دستاوردهای پژوهش یاد شده، حاکی از آن است که در جامعه امروز، ارتباط فرهنگی نقش مهمی دارد و فرهنگ، جزو جدایی‌ناپذیر زبان است. بدین جهت ضروری است، در آموزش زبان از فرهنگ غافل نشویم.

حسین‌پور بوانلو و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی بر اساس رابطه‌ای دو سویه برای زبان و ادبیات، به این مسئله اشاره دارند که یکی از اهداف آموزش زبان، ورود به ادبیات آن زبان است و از طرفی، ادبیات خود ایزاری برای آموزش زبان است. با توجه به ظرفیت ادبیات فارسی برای آموزش زبان، مثال‌هایی مطرح شده است؛ تا کاربرد ادبیات برای آموزش زبان تأیید شود.

۴. روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر، به روش توصیفی - تحلیلی و با ابزار کتابخانه‌ای انجام شده است. در راستای این پژوهش، ابتدا قصه‌های مشدی گلین خانم، مطالعه و ویژگی‌های آن در رابطه با آموزش زبان فارسی و فرهنگ آن استخراج شده است. پس از آن تعدادی از قصه‌ها که برای آموزش زبان فارسی از طریق فرهنگ و ادب عامه غنی‌تر بوده است، دقیق‌تر بررسی شده و قسمت‌هایی از آن، با رویکرد آموزشی تحلیل شده است.

۵. تحلیل و بررسی

در آموزش زبان، به غیر از اهل زبان، زبان معیار به کار گرفته می‌شود؛ با این حال برای به‌کارگیری زبان در بافت جامعه نیز لازمه آموزش زبان است و زبان‌آموز باید با زبان عامیانه و غیررسمی نیز آشنا شود. آشنایی با زبان عامیانه برای درک بهتر زبان‌آموز از زبان و فرهنگ هر منطقه، مفید است؛ اما کاربرد عامیانه و گاهی نادرست کلمات، عبارات و ساختار دستوری جملات زمینه را برای استفاده نادرست زبان‌آموز فراهم می‌کند بدین جهت لازم است، اصلاحاتی توسط مدرس انجام شود. برای مثال؛ استفاده از لغات *قلف* به جای *قفل*، کاربردی نادرست و عامیانه است که بهتر است، به صورت *قفل* به زبان‌آموز آموزش داده شود.

برخی از ویژگی‌های قصه‌های مشدی گلین خانم، سبب شده است؛ تا داستان‌ها برای آموزش زبان مناسب و مفید باشد. این ویژگی‌ها عبارتند از:

۵. ۱. مزایای به‌کارگیری قصه‌های مشهدی گلین خانم

تنوع شخصیت‌ها و استفاده از لحن‌های مختلف برای گفتگو، یکی از مزایای این کتاب است. همین‌طور اشاره به اعتقادات مذهبی و اجتماعی در داستان‌ها می‌تواند زمینه را برای آشنایی زبان‌آموز با اعتقادات فرهنگ زبان مقصد فراهم کند.

۵. ۱. ۱. ویژگی‌های زبانی

نکته درخور توجه دربارهٔ زبان این کتاب این است که یکدست نیست. بعضی کلمات و عبارات عامیانه و بعضی دیگر به‌صورت کامل رسمی است و با دیگر کلمات که به‌صورت شکسته استفاده شده‌اند، تناقض دارد. در این راستا باید توجه داشت که هدف از آموزش زبان به‌وسیلهٔ این کتاب، آشنایی زبان‌آموزان با بخش غیررسمی زبان فارسی است. بدین جهت لازم است، آن بخش از داستان‌ها که زبان رسمی دارند، بازبینی شوند و متن به‌صورت یکدست در اختیار آن‌ها قرار گیرد. بر این اساس، مدرس زبان باید در گزینش متون و داستان‌های عامیانهٔ این کتاب، از جهت یکدست بودن زبانی، توجه لازم را به خرج دهد.

۵. ۱. ۱. استفاده از لغات غیرفارسی (عربی، ترکی - مغولی، فرانسوی، روسی و انگلیسی)

برای آموزش زبان می‌توان از داستان‌هایی استفاده کرد که مطابق با ملیت زبان‌آموز، واژگان مشترک زبانی بین فارسی و زبان مبدأ به‌کار گرفته شده است و می‌تواند حس آشنایی پنداری را در زبان‌آموزان تقویت کند و موجب سهولت یادگیری شود. در قصه‌های مشهدی گلین خانم لغات مختلفی از زبان‌های عربی، فرانسوی، انگلیسی، روسی و ترکی - مغولی به کار رفته است. استفاده از این لغات در یک متن فارسی می‌تواند برای زبان‌آموز جالب باشد. کلماتی از قبیل:

«داداش جون چه عجب، خوب شد که آمدی» (الول ساتن، 1995: 218).

«چون من حالا دائم‌السفر هستم، شما پهلوی این باشید» (همان: 221).

«ای خاتون، من دعام مستجاب میشه، اگه می‌خوای من دعا بکنم، عود را ورمی‌داری، یه تیکه خوب می‌زنی؛ تا من دعا بکنم» (همان: 233).

«الحمدلله دیگه شما محتاج الوند خیارم نشدین. رفتن منو چاق شدن شما» (همو: 319).

«معلم جواب داد: این خودش یه درس اکونومی است که انسون موقع حرف زدن از کار باز نمونه» (همان: 395).

«فردا صبح مرد نرفت سر کار، رفت بازار، یه دونه قاز خرید خرید، دو سه تومن داد به این شاگرد موزیکچی، قازو

گذاشت تو یه طبق، موزیکچیم انداخت جلو، این قازو با موزیک آورد تو خونه» (همان: 153).

«مردی بود آژان، یک زنی داشت» (همو: 287).

«اگه باور نمی‌کنی، نشونی که پریشب من از تو دو من انار گرفتم، اسکناس پنج تومنی دادم، سه تومن و هفت هزار پس گرفتم» (همو: 260).

«اگه استکان نعلیکی نشکنه، استکان فروش از کجا نون بخوره؟» (همو: 267).

«ضعیفه فوری یه قلیون چاق کرد، سماور آتش کرد، چای برد» (همو: 355).

«ضعیفه به همون حال مریضی که خوابیده بود، دستور داد تهیه راهش رو ببینند، تو شه راهشو براش در ست کنند، چمدونشو ببندند» (همان: 317).

«ای دکتَر، دستم به دامت. هرچی بگی، من فراهم می‌کنم. یه کاری بکن این خوب بشه» (همو: 316).

«رفت و به پادشاه لاپورت داد، شتر تو فلان خونه فرو رفته» (همان: 45).

«شب تاجر به دوساقیون آدرس خونشو داد. گفت: برو زمو بگو برای من ناهار بپاره» (همو: 366).

۵. ۱. ۱. شیوه روایت‌گونه و داستانی

شیوه یکسان آغاز، بدنه و پایان روایت‌ها در بیشتر داستان‌های عامیانه؛ اعم از فارسی و غیرفارسی یکسان است و به‌طور معمول، داستان‌ها با عبارت‌های یکسانی آغاز می‌شوند و ساختار یکسانی را دنبال می‌کنند. قصه‌های مشهدی گلین خانم نیز از این حیث متمایز نیستند و موجب می‌شوند، زبان‌آموزان با سیر روایی و شیوه آغاز داستان‌های عامیانه آشنا شوند. تکرار این ساختار در طولانی‌مدت، موجب کشف الگوی حکایت‌ها در زبان‌آموزان می‌شود و در آن‌ها ایجاد لذت می‌کند و موجب تحریک خلاقیت آن در بحث آموزش نوشتاری زبان نیز می‌شود.

قصه «شاهپور شاه که درد احمد شاه را دوا کرد»، با عبارت «یه پادشاهی بود رفت شکار» آغاز می‌شود. داستان پیرامون شرطی که دختر پادشاه ایران برای ازدواج خود دارد شکل می‌گیرد؛ شرط او آزاد کردن خواهرش از چنگ دیوان در کوه قاف است. پیرنگ داستان، به دلیل وجود حوادث تخیلی خیلی قوی نیست، اما خواننده کنجکاو می‌شود که بداند آخر داستان چه خواهد شد؛ البته مانند اکثر داستان‌های عامیانه، این داستان هم پایانی خوش دارد. زاویه دید در این داستان، مانند دیگر قصه‌های مشهدی گلین خانم، سوم شخص و دانای کل است. گفتگوی شخصیت داستان، با حیوانات و حوادث خارق‌العاده و نیروهای غیرطبیعی موجود در داستان بر تخیلی بودن آن می‌افزاید. با جمله «به وصال هم رسیدند، همه دوستان به مراد خود برسند» که در حکم دعایی برای شنوندگان است، به پایان می‌رسد.

نمونه‌ای از آغاز قصه‌ها:

آغاز برخی داستان‌ها با عبارت «یکی بود یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود»

«در زمان قدیم، انوشیروان عادل یه وزیری داشت. اون وزیر، نامش بوزرجمهر بود. وزیری هم بود که لنگه نداشت؛ چه از سیاستش، چه از مملکت نگهداری، چه از عقلش» (الول ساتن، 1995: 359).

نمونه‌ای از پایان قصه‌ها:

«رفتیم بالا، آرد بود؛ آمدیم پایین، خمیر بود؛ قصه ما همین بود. رفتیم بالا، ماست بود؛ آمدیم پایین، دوغ بود؛ قصه ما دروغ بود. رفتیم بالا، دوغ بود؛ آمدیم پایین، ماست بود؛ قصه ما راست بود» (همان: 308).

۵. ۱. ۱. ۳. استفاده از زبان عامه (کلمات شکسته و جابه‌جایی اجزای جمله)

کلمات شکسته و جابه‌جایی اجزای کلمات، یکی از پرکاربردترین نوع به‌کارگیری غیررسمی زبان فارسی است؛ به‌گونه‌ای که در بافت جامعه و به‌صورت روزانه، عده زیادی از افراد، زبان فارسی را به این شکل به‌کار می‌گیرند. قصه‌های مشدی گلین خانم، فرصت مناسبی را در اختیار زبان‌آموزان قرار می‌دهد که با این نوع به‌کارگیری زبانی در اشکال گوناگون و در بافت‌های موقعیتی و زبانی مختلف آشنا شوند و الگویی برای کاربرد زبان به شکل غیررسمی در اختیار آن‌ها قرار می‌دهد.

«بلی، سفره رم چیدم» (الول ساتن، 1995: 148).

«آحسین قلی را ورداشتند، بردند» (همان: 162).

«یکی رفت زمان قدیم، پیش پیغمبر خدا. گفت: خرجم از کارم بیشتره. پیغمبر ازش پرسید که چه کاره‌ای؟ گفت: من رعیتم، گاوم داشتم، گاوم مرده، حالا بیچاره شدم. پیغمبر گفت: بسیار خوب، من یه گاو به تو میدم؛ برو زراعت کن. یه نفر بخیل اونجا نشسته بود، پاشد گفت: تو رسول خدایی. من نمیدارم به این گاو بدی. گفت: خوب تو یه گاو داری. با این یه گاوی که به تو می‌دم، دوتا میشه، برو زراعت کن! این بیچاره‌اس، یه دونه بهش میدم که بره با یکی دیگه شریک بشه که یه اندازه‌ای راحت بشه، معاشش بگذره. از اون بخلی که داشت، گفت: من نمی‌گیرم؛ به این هم نده که این (در) همین ذلالت بمونه، منم نمی‌خوام یه گاوو. این رو می‌گند بخیل» (همو: 320).

استفاده از کلمات به‌صورت عامیانه؛ مانند: بیشتره، نمیدارم، بیچاره‌اس، بره، گاوو، می‌گند و ...

جابه‌جایی فعل مانند: یکی رفت زمان قدیم پیش پیغمبر خدا

«سلمانی درآمد گفت که مال مردم خوردن فایده نداره، انسون باید کار بکنه بخوره» (همو: 439).

۵. ۱. ۱. ۴. به‌کارگیری ابدال اتباع در گفتگوی بین‌شخصیت‌ها

ابدال اتباع، یکی دیگر از ویژگی‌های زبان فارسی است که به‌وفور در گفت‌وگوهای محاوره‌ای اهل زبان دیده می‌شود و در قصه‌های مشدی گلین خانم نیز بروز و ظهور داشته است. آموزش این ابدال‌های اتباعی در آموزش زبان فارسی، به‌علت آهنگی که در زبان ایجاد می‌کند، می‌تواند حظ‌برانگیز باشد. علاوه بر این، می‌تواند الگوی به‌کارگیری این نوع زبانی را نیز در اختیار آن‌ها قرار دهد. همچنین در این راستا، مدرس زبان می‌تواند زبان‌آموزان را با برخی از خطاهای کوچک و بازاری اهل زبان نیز آشنا و این موضوع را برای آن‌ها تسهیل کند.

«آخه تو هم زنی، یه جاروتی یه پاروتی (یه جارویی یه پارویی)، آخر ما هم زنی» (الول ساتن، 1995: 42).

«دیروز ششصد تومن پول گوشواره دادم؛ گفتم دیگه راحتیم. زنم سنگول و منگول میاد جلو، امشب خانم داره گریه می‌کنه، خر همساده زاییده، کریش دم نداره» (همان: 47).

«گفت: ننه خودم که همیشه می‌رم، اینا شِر و وره. پاشو دست کن تو بقچه، یه چیزی بده، من برای نامزدم ببرم» (همان: 204).

«زن یه بقال چقال بشم» (همان: 264).

«شاهپور فوری مرغو کشت و آتش ماتش درست کرد و کباب کرد خورد» (همو: 433).

۵. ۱. ۲. مزایای فرهنگی

۵. ۱. ۲. ۱. انتقال آداب و رسوم و باورهای عامیانه

باورها و آداب و رسوم عامه، بخشی جدانشدنی از فرهنگ زبان فارسی است و آموزش یک زبان، بدون انتقال فرهنگی آن زبان، می‌تواند خلأ جدی در فرایند آموزش زبان ایجاد کند؛ به‌گونه‌ای که موجب بسیاری از سوءتفاهم‌های فرهنگی شود. مجموعه داستان‌های مشهدی گلین خانم، بسیاری از این باورهای عامیانه را در میان داستان‌های خود جای داده است که بیشتر این باورها در جامعه امروز و به‌ویژه در بافت فرهنگی زبان، جایگاه ویژه‌ای دارند و می‌تواند زبان‌آموزان را با بخش عظیمی از این باورها آشنا کند.

«از شکار برمی‌گشت توی بیابون؛ دید یه جوانی مثل ماه شب چهارده توی خاک می‌غلطید و ناله می‌کرد» (الول ساتن، 1995: 119).

«مملکت ما قانونش اینه: سلطان که مرد، باز می‌پروند. باز سر هر که نشست، سلطان می‌شه و اون الآن شش ماه است که سلطانه» (همان: 190).

«امیدوارم شوهر خوبی خدا قسمت بکنه» (همان: 191).

«پادشاه هفت شبانه روز شهر و آیین بست. دختر و داد به پسر و پسر رو کرد یکی از اعضای خودش و دختر و شب عروسی به پسر دست به دست دادند» (همان: 196).

«مادره آمد، نگاه کرد، گفت: فرزند، این کشته نیست و زنده است. این بیهوشه، برو سرکه با روغن بنفشه بادام بیار؛ تا من به هوشش بیارم! پسره فوری ذوق کرد که این نمرده؛ رفت فوری روغن بنفشه بادان آورد. مادره اول سرکه رو ریخت روی دماغ این، بعد روغن بنفشه بادام. زن عطسه کرد و بلند شد» (همان: 199).

«ناف این دختر رو به اسم پسر من بریدند» (همان: 204).

«رعیت دیگه حالا جسور شدن، یه وقت دیدی ریختند تو بارگاه، پشه که جمع شود بکشد فیل را، شیر ژیان را بدرَد مورچگان» (همان: 212).

ضرب‌المثل‌ها هستند. ضرب‌المثل‌ها، جملاتی کوتاه، مشهور، حاوی مضامین حکیمانه و گاهی آهنگین هستند که با ارائه داستانی که پشت هر ضرب‌المثلی وجود دارد، می‌توان آن‌ها را به غیرفارسی‌زبانان آموخت. بدین جهت، قصه‌های مشدی گلین خانم می‌تواند کاربرد درست این اصطلاحات را به آن‌ها آموزش دهد.

«دلاله، نگاه تو صورتش کرد؛ دید خیلی وجیه، انگار که الماسی رو تو خاکستر گذاشته باشند» (الول ساتن، 1995: 112).

«ناهارشونو خوردن و اطراق کردن» (همان: 131).

«در جهان فیل مست بسپاره، دست بالای دست بسپاره» (همو: 149).

«اسمت از توی الواطها اومد بیرون؛ دیگه وقتی سرشماری کنند، تو جزو اوباشا نیستی» (همو: 151).

«مرتیکه گفت: الهی شکر، که بعد از ده تا فاز، یکیش نصیب من شد! ضعیفه گفت: برو بازم دعا کن که دلم برات سوخت» (همو: 155).

«شاه حکم کرد به وزیر که مأمور بفرستید، پدر و مادر این‌ها را بیارند! دختر تو هم فرستاد تو اندرون، پسر هم بیرون پیش شاه بود؛ اما پسر کجا دلش می‌تپه که شاید گوشتو به گربه دادم» (همان: 186).

«خوب، معلوم شد، سکوت موجب رضاست» (همو: 187).

«پدر تو تورو داره به پسر وزیر شوهر می‌ده و من سرم می‌مانه بی‌کلاه» (همان: 194).

«این پسر خیلی باکله و باشعور از آب درآمد که بعد از درس خواندن، در پونزده سالگی همنشین شاه شد» (همان: 205).

«آن شب، بی سر و صدا دست دختری به دست اسدالله دادند» (همان: 207).

«چند روزی که گذشت، از شاه شدن این، آبا از آسیابا خوابید؛ شاه جدید پدرشو خواست» (همان: 208).

«دختر شاه به روی خودش نیارود تا شب» (همان: 209).

«گفت: از من چیزی کم نشده، اما اگر تو به روی من زن گرفته باشی، روزگارت رو سیاه می‌کنم» (همان: 209).

«تا رفتند اجزا خبردار شن، تیکه بزرگش شد گوشش، ریختند به همدیگه» (همان: 213).

«عمو جان، ساعتو تو خونه بلند کردند» (همان: 215).

«پسر گفت: خیلی خوب، حالا که همچینه، داغ ساعتو به دلت می‌ذارم که خواب باشی، نفهمی» (همان: 215).

«دید، جا تره، بچه نیست» (همو: 215).

«آمد تو اتاق، خلقش تنگ، عصبانی» (همو: 216).

«بد معامله‌ای نیست، از ریش می‌کنی، پیوند سبیلیم می‌کنی؟» (همان: 264).

«بیست سال تو خونت استخوان خورد کردم» (همان: 265).

«محمود شب آمد خانه، خیلی خوشحال و خرم بود. ضعیفه ازش پرسید که امشب کبکت می‌خوانه، گفت: امروز بازار، فروش زیادی کردم» (همان: 311).

«انوشیروان ازش پرسید: امروز چته، چرا پکری، خلقت تو همه؟ اتفاقی، چیزی تو مملکت افتاده؟ وزیر گفت: خیر در مملکت اتفاق نیفتاده. انوشیروان دوباره پرسید: پس چرا همچین اوقات تلخه؟ وزیر در جواب گفت: از من که تاکنون دروغ نشنفتی؟» (همان: 359).

«گفت: این پسر من روزی ده هزار تومان می‌بره خرج رفیقاش می‌کنه، من خواستم امتحانی به پسر بدم که اینها رفیق نیستند که تو داری، این‌ها رفیق جیب تواند» (همان: 376)

«آقا دایی با یه اشتباهی پاشد؛ آمد بالاخانه، دید جا تراست و بچه نیست. دیوارو خراب کرده و رفته» (همان: 387).

۵. ۱. ۲. ۴. کاربرد جملات دعایی و دعای آخر هر داستان

دعاهای آخر هر داستان، در قصه‌های مشدی گلین خانم، زبان‌آموزان را با افکار دینی و اعتقادی ایرانی و اسلامی بیشتر آشنا می‌کند. همچنین فرهنگ خیرخواهی و هم‌نوع دوستی که در بین ایرانیان رواج دارد را نیز ترویج می‌کند و علاوه بر آموزش بنیان‌های فرهنگ زبان فارسی، می‌تواند موجب رشد شخصیتی زبان‌آموزان نیز بشود.

«خدا عاقبت همه را به خیر کند» (الول ساتن، 1995: 99).

«همچه که این‌ها قسمت هم بودند و به هم رسیدند، دوستان و عزیز ما هم به مقصود برسند. همچه که یاقوت شاه مرد، همه دشمنان، نابود شد» (همان: 193).

«تو کلت علی الله، ما اینو صد تومن می‌خریم» (همان: 198).

«بارک الله زن! این شده مروارید و شب عروسی تو پدرم به تو رونما داد» (همان: 216).

«با خود گفت: سبحان الله، من که در قصر مهمانی ندارم» (همان: 231).

«مرد صیاد گفت که ان‌شاءالله من دعا می‌کنم که سر نره، شما بزمتونو کوک کنین» (همان: 233).

«همچی که این‌ها به کام دل رسیدند، همه بنده‌های خدا به مراد دل برسند» (همان: 373).

«همچی که این زن و شوهرش خوب شدند و به مرادش رسیدند، همه به مرادشون برسند» (همان: 384).

۵. ۲. معایب به‌کارگیری قصه‌های مشدی گلین خانم

۵. ۱. ۲. کاربرد نادرست حروف اضافه

برای آموزش زبان فارسی بهتر است، جملات با کاربرد درست نحوی در اختیار زبان‌آموزان قرار گیرد. در این خصوص می‌توان گفت؛ بسیاری از جمله‌ها در قصه‌های مشدی گلین خانم، به جهت استفاده از حروف اضافه در جای نامناسب، دارای ساختار منظم زبانی نیستند و از این جهت، لازم است مدرسان زبان فارسی، پیش از ارائه

این داستان‌ها به زبان آموزان، آن‌ها را بازنویسی کنند؛ به گونه‌ای که مزایای به‌کارگیری این متون از بین نرود و در عین حال، ساختار منظمی نیز داشته باشد.

«از تو می‌دانم به من خیانتی نمی‌شه» (الول ساتن، 1995: 98).

«عمو چشمش که به برادرزاده افتاد، دست انداخت گردنش» (همان: 205).

«بوی نون خونگی به دماغش خورد» (همان: 224).

«قبله عالم به سلامت باشه» (همان: 231).

۵.۲.۲. استفاده از زبان عامه (کلمات شکسته و جابه‌جایی اجزای جمله)

همان‌طور که در قسمت پیش ذکر شد؛ کلمات شکسته و جابه‌جایی اجزای جمله می‌تواند در فراگیری بخش غیررسمی زبان بسیار مؤثر باشد؛ اما توجه به این نکته ضروری است که بسیاری از شکسته نویسی‌ها و جابه‌جایی‌ها موجب ایجاد خطاهای زبانی می‌شوند و کاربردی نادرست را به مخاطب خود ارائه می‌دهند. چنان‌که در قصه‌های مشدی گلین خانم نیز نمونه این خطاها بسیار است و این‌گونه خطاها نه‌تنها موجب یادگیری درست زبان غیررسمی نمی‌شود؛ بلکه می‌تواند به‌عنوان الگوی زبانی غلط در اختیار زبان‌آموزان قرار گیرد و موجب خطاهای زبانی و جدی دیگری نیز بشود.

«امشب خانم داره گریه می‌کنه، خر همساده زاییده، کریش دم نداره» (الول ساتن، 1995: 47).

«یه تاجری بود، می‌رفت به سفر» (همان: 143).

«ورپریده یخه منو گرفته» (همو: 205)

«دختر و گذاشت، در قلعه رو قلف کرد، رفت» (همان: 220).

«کم‌کم حال این به جا آمد، چشمش واز شد. گفت: داداش، پول تو جیب من هست؛ وِردار منو معالجه کن» (همان: 442).

۵.۲.۳. زن‌ستیزی و مکر زنان

نوع دیدگاه هر جامعه نسبت به زنان آن، یکی از مهم‌ترین جلوه‌های تاریخی و فرهنگی آن جامعه است. نوع رویکرد بعضی از داستان‌های قصه‌های مشدی گلین خانم نسبت به زنان، جلوه بدی از فرهنگ زبان فارسی و نوع برخورد آن با زنان را به زبان‌آموز نشان می‌دهد. برای مثال در داستان «هفت خواهر که بی‌تقصیر طلاقشون دادند»، سادگی و حماقت زنان، موضوع اصلی داستان است. این موضوع می‌تواند جلوه بدی از فرهنگ زبان فارسی و زن‌ستیزی در ذهن زبان‌آموزان بسازد. بر این اساس، مدرسان زبان فارسی در انتخاب و گزینش داستان‌های این کتاب باید به تمام ابعاد آموزش زبان فارسی و فرهنگ آن توجه داشته باشند و چهره زیبایی از زبان در ذهن

زبان‌آموزان شکل دهند و بر اساس ظرفیت‌ها و اختلافات فرهنگی، برخی از این داستان‌ها را بازبینی و یا با اختیار خود تغییراتی جزئی در آن ایجاد کنند.

«گفت: زنیکه تو پشم‌ریس نیستی، اون زنا که می‌شینند پشم می‌ریسن، غیر از تو هستند؛ تو شلختگی نمی‌دازه این کارو بکنی» (الول ساتن، 1995: 42).

«حاجی آقا به زنیکه گفت: تف به روت بیاد. گفت: چرا تف به روم بیاد؟ گفت: از صورت تو کثیف‌تر جایی ندیدم» (همان: 130).

«پسر با خودش فکر کرد که باباجون از دهات ما که می‌گیم زن و بچه‌مون، ننه‌مون خره، خرترم هست، ضعیفه بته دستشه، چراغ دستشه، می‌ره عقب آتش» (همان: 141).

«کول بار گوش کن از مکر زنون / حالا حاضر کن صد من زعفرون» (همو: 319).

۵. ۲. ۴. خرافات

برخی از خرافات موجود در قصه‌های مشهدی گلین خانم می‌تواند باورهای غلطی از فرهنگ زبان فارسی را در اختیار زبان‌آموزان قرار دهد که بسیاری از این خرافات منسوخ شده‌اند و یا در جامعه و بافت آن کاربرد زیادی ندارد؛ ولی با وجود این می‌توانند افکار منفی را نسبت به فرهنگ فارسی در ذهن مخاطب شکل دهند.

«اگه این بمیره فردا به من میگن، این بدقدم بود. توی خانه می‌مانم، جون منو بگیر راحت بشم، سرزنش مردمو نشنوم» (الول ساتن، 1995: 99).

«دل قازو درآورد، داد به زن ارباب، گفت: این صندوق خونه عشق دل قازو بخور، عشق و محبت به شوهرت زیادتر بشه» (همان: 100).

«من کسی رو راه نمیدم؛ تا تو بیای، چون قدم تو به من آمد کرده» (همان: 205).

«خدا به این‌ها یه پسر کرامت کرد و از بس که این پسر خوش‌قدم بود، شش‌ماهه شد؛ پدرش مُرد!» (همان: 262).

«من معطمم، وقت رو نگاه کنم که به ساعت خوب به کار تو حرکت کنم. امروز رو صبر کن، فردا ان‌شاءالله حرکت می‌کنیم» (همان: 431).

۵. ۲. ۵. دشنام‌ها و الفاظ رکیک

دشنام‌ها و الفاظ رکیک، بهتر است در کلاس‌های آموزش زبان آموزش داده نشود. بدین جهت که زبان‌آموزان در اولین مواجهه خود با متونی غیر از متون درسی و تدوین شده برای آموزش زبان هستند و این امر می‌تواند چهره زبانی و فرهنگ واقعی آن را مخدوش کند. گزینش و انتخاب درست می‌تواند یکی از چالش‌های فرهنگی را در این کتاب به حداقل برساند.

«دختر کوچکه خیلی حرامزاده و مودی بود» (الول ساتن، 995: 114).

«گور پدر اوسا علی نجار، اوسا علی نجار کیه؟!» (همان: 136).

استفاده از الفاظی نظیر: مرتیکه، زنیکه، یارو، ضعیفه، پتیاره، نانجیب، پدرسوخته، حرام‌زاده، گیسو بریده.

۶. پیشنهادهای کاربردی

۱. در راستای آموزش زبان بر مبنای این‌گونه متون، واژگان مشترک زبان فارسی و زبان‌های دیگر می‌تواند باعث تسهیل یادگیری لغات فارسی برای زبان‌آموزان غیرفارسی‌زبان شود. با توجه به استفاده به‌نسبت زیاد واژگان انگلیسی، فرانسوی، عربی، ترکی و روسی در قصه‌های مشهدی گلین خانم و فرهنگ عامه زبان فارسی، این کتاب می‌تواند برای زبان‌آموزانی که به زبان‌های فوق مسلط هستند، مفید باشد.

زبان فارسی	زبان‌های دیگر
داداش	Kardeş (ترکی استانبولی)
آژان	Ajanda (ترکی استانبولی)
استکان	Стекло (روسی)
سماور	Самовар (روسی)
اکنومی	Economy (انگلیسی) / économie (فرانسوی)
موزیک	Music (انگلیسی) / Musique (فرانسوی)
لاپورت	Report (انگلیسی) / Rapport (فرانسوی)
آدرس	Address (انگلیسی) / Adresse (فرانسوی)

۲. همچنین می‌توان از طریق بخش‌های سه‌گانه آموزش زبان؛ یعنی پیش از خواندن، خواندن و پس از خواندن، این متون را آموزش داد؛ به‌گونه‌ای که برای آماده‌سازی ذهن زبان‌آموزان، مفهوم و منظور کنایات و اصطلاحات عامیانه موجود در کتاب برای زبان‌آموزان توضیح داده می‌شود و در صورتی که معادلی در زبان مادری آن‌ها برای این اصطلاح وجود دارد، بیان می‌کنند؛ سپس متن خوانده می‌شود و با اصطلاح در داستانی عامیانه و کاربرد آن در زبان آشنا می‌شود که این بخش، مرحله خواندن است و در مرحله آخر؛ یعنی مرحله پس از خواندن، از زبان‌آموزان خواسته می‌شود، با نوشتن یک داستان کوتاه در چند جمله کوتاه، کاربرد اصطلاح را تمرین کنند و یا نمایشی کوتاه از داستان خوانده شده در کلاس اجرا کنند. از این طریق، به فهم و یادگیری بهتر فراگیران کمک می‌شود و زبان و کاربرد عامیانه آن برای زبان‌آموزان تثبیت می‌شود.

کنایات و اصطلاحات فارسی	کنایات و اصطلاحات انگلیسی
روزگار کسی را سیاه کردن	Sleep with the fish / Bern someone to a crisp / Wanting someone's head on a platter
گوشت را دست گربه دادن	Give diamonds to pigs / Cast pearls before swine / Don't give dogs what's sacred
کبک خواندن	On cloud nine / over the moon / Like a dog with two tails / Like a kid in a candy store

در جدول بالا، به تعدادی از کنایات و اصطلاحات عامیانه موجود در کتاب و معادل آن‌ها در زبان انگلیسی اشاره شده است. با استفاده از معادل‌های انگلیسی می‌توان مفهوم اصطلاحات را برای زبان‌آموزان ملموس‌تر کرد.

۳. آنچه از تجربه تدریس در کلاس آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان به دست می‌آید، این نکته است که زبان‌آموزان همواره به لایه‌های فرهنگی زبان مقصد توجه دارند و در ذهن خود، این تفاوت‌های فرهنگی را مرور می‌کنند. بدین جهت، بهتر است در کلاس‌های آموزش زبان، به فرهنگ و تفاوت‌های فرهنگی توجه شایانی شود و زبان‌آموزان در رابطه با این تفاوت‌ها صحبت کنند. از این طریق هم گفت‌وگوهای واقعی در کلاس شکل می‌گیرد و مشارکت زبان‌آموزان در کلاس زیاد می‌شود و هم مدرس می‌تواند سوءتفاهم‌های فرهنگی را برطرف کند و فرهنگ درست زبان فارسی را در ذهن آن‌ها جایگزین کند.

۷. نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر بر آموزش فرهنگ و ادب عامه و به‌کارگیری این متون در کلاس‌های آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان تأکید دارد؛ بر این اساس، با تحلیل و بررسی قصه‌های مشدی گلین خانم، مزایا و معایبی را در این رابطه برمی‌شمرد. مزایای این متون خود به دو بخش کلی؛ یعنی زبانی و فرهنگی تقسیم می‌شود. از جمله مزایای زبانی این قصه‌ها، استفاده از لغات غیرفارسی، شیوه روایت‌گونه و داستانی، استفاده از زبان عامه و به‌کارگیری ابدال اتباع است که ضمن پژوهش، به نوع و علت کاربرد هریک اشاره شده است. از مزایای فرهنگی این متون نیز می‌توان به انتقال آداب و رسوم و باورهای عامیانه، قسم‌ها و سوگندهای رایج، کنایات و اصطلاحات عامیانه، جملات دعایی و دعا‌های آخر داستان‌ها اشاره کرد. همچنین در راستای به‌کارگیری این متون، معایبی نیز ذکر شده است که عبارتند از: کاربرد نادرست حروف اضافه، استفاده از زبان عامه، زن‌ستیزی و مکر زنان، خرافات، دشنام‌ها و الفاظ رکیک. پژوهش حاضر نشان می‌دهد؛ تمامی داستان‌های عامیانه متناسب با آموزش در کلاس‌های آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان نیستند و مدرسان این حوزه می‌توانند با گزینش درست مطالب و داستان‌های عامیانه، علاوه بر انتقال بخش عظیمی از فرهنگ عامه و رایج زبان فارسی، از بسیاری از سوءتفاهم‌های فرهنگی جلوگیری کنند و چهره‌حظ‌برانگیزی از فرهنگ زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان ارائه دهند.

فهرست منابع:

- الول ساتن، ل. پ. (۱۳۷۴). قصه‌های مشدی گلین خانم. ویرایش اولریش مارتسولف، آذر امیرحسینی نیتهمار و سید احمد وکیلان. تهران: مرکز.
- تاج‌آبادی، فرزانه و آفاگل‌زاده، فردوس. (۱۳۹۰). آموزش زبان‌های خارجی در پرتو چالش‌های تدریس فرهنگ. پژوهش‌های زبان‌شناختی در زبان‌های خارجی، دوره اول، شماره ۱، ۳۷-۵۵.
- حسین‌پور بوانلو، هدی، قبول، احسان و غفاری، مهبد. (۱۳۹۸). رویکردهای آموزش زبان فارسی بر پایه ادبیات فارسی. فصلنامه پژوهش‌های ادبی، ش ۱۶ (۶۳)، ۳۷-۶۱.
- داد، سیما. (۱۳۸۵). فرهنگ اصطلاحات ادبی. تهران: مروارید.
- ذوالفقاری، حسن. (۱۳۹۸). زبان و ادبیات عامه ایران. تهران: سمت.
- زارعی، شکوه. (۱۴۰۲). طراحی الگوی به‌کارگیری موسیقی شعر فارسی در آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان بر اساس متون منظوم کهن. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه اصفهان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- زارعی، شکوه و رئیس، احسان. (۱۴۰۱). الگوی به‌کارگیری موسیقی شعر در فرایند یادگیری زبان فارسی. پژوهش‌نامه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان. سال یازدهم، شماره اول (پیاپی ۲۳)، ۱۹۵-۲۱۷.
- شقایق، ویدا. (۱۳۷۸). اهداف آموزش زبان فارسی. نامه فرهنگ، ۳۴، ۱۲۶-۱۳۲.
- علی میرزایی، الهام، باقری، نرگس و جعفری قریه‌علی، حمید. (۱۳۹۷). بررسی آداب، رسوم و آیین‌های سوگواری در قصه‌های عامیانه (با تکیه بر کتاب «قصه‌های مشدی گلین خانم» و «جامع‌الحکایات»). فرهنگ و ادبیات عامه، سال ۶، شماره ۲۴، ۴۷-۶۸.
- فرجی اصطخ پشته، سید اسماعیل. (۱۳۹۶). بررسی نقش داستان کوتاه در فرآیند آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان. مطالعات آموزش زبان فارسی، ۳(۵)، ۸۵-۱۰۲.
- معلمی، شیما و لطافتی، رویا. (۱۳۸۹). آموزش زبان به کمک قصه. نقد زبان و ادبیات خارجی (پژوهش‌نامه علوم انسانی)، ۲(۲)، ۱۲۹-۱۴۱.
- هادی‌زاده، محمدجواد و تقوی، محمد. (۱۳۹۳). آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان بر پایه رویکرد داستان‌گویی با تکیه بر داستان‌های مثنوی. پژوهش‌های زبان‌شناختی در زبان‌های خارجی، دوره ۴، شماره ۲، ۱۵۵-۱۷۶.

References:

- Alimirzaee, E.** A study on the traditions and mourning rituals in folk tales relying on the story books of "Mashadi Galin Khanoom" and "Jame-al Hekayat". CFL 2019, 6 (24): 47-68. [In Persian].
- Dad, S.** (2006). Dictionary of Literary Terms. Tehran: Morvarid. [In Persian].
- Elwell-Sutton L. P.** (1995). The Tales of Mashdi Galin khanoom. Translated and Edited by Martsolf, U & Amirhosseini-Nithammer, A and Vakilian, A. Tehran: Markaz. [In Persian].
- Faraji, S. E.** (2018). Investigating the role of short stories in the process of teaching Persian to non-Persian speakers. Persian Language International Teaching Studies, 3(5), 85-102. [In Persian].

- Hadizadeh, M.** (2014). Teaching Persian to Speakers of Other Languages Based on Storytelling Approach; with the Emphasis on Mathnawi Tales. *Journal of Foreign Language Research*, 4(2), 317-340. doi: 10.22059/jflr.2014.62316. [In Persian].
- Hoseinpour H, ghabool E, Ghaffari M.** (2019). Approaches to teaching Farsi Language based on Farsi Literature. *LIRE* 2019; 16 (63), 37-61. [In Persian].
- Lwin, S M.** (2015). Using folktales for language teaching. *Malaysian English Language Teaching Association*. No.2, 74-83.
- Mzimela, Jabu.** (2016). Exploring the Role of Teaching Using Folklore in Developing Grade R Learners' Mother Tongue. *Stud Tribes Tribals*, 14(2), 129-137.
- Maybin, J. & Pearce, M.** (2006). Literature and creativity in English. In S. Goodman & K.O'Halloran (Eds.), *The art of English: Literary creativity* (pp.3-48). Basingstoke: Palgrave Macmillan and the Open University.
- Moalemi, Sh & Letafati, R.** (2010). Teaching language, the help of Tales. *Critical Language and Literary studies*, 2(2). 129- 141. [In Persian].
- Tajabadi, F & Aghagolzadeh, F.** (2011). FLT in the Light of Culture Teaching Challenges. *Journal of Foreign Language Research*, 1(1), 37-55. [In Persian].
- Taylor, E. K.** (2000). *Using folktales*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Zarei, Sh.** (2023). Designing a Model for Using Music of Poetry in Teaching Persian to Non-Persian Speakers Based on Classic Poerty. Master thesis. Isfahan university [in persian].
- Zarei, Sh & Reisi, E.** (2022). The Model of Using Music of Poetry in The Process of Learning Persian Language. *Journal of Teaching Persian to Speakers of Other Languages*, 11(1), 195-217. doi: 10.30479/jtpsol.2023.18144.1623. [In Persian].
- Zolfaghari, H.** (2020). *Folk Language and Literature of Iran*. Tehran: Samt. [In Persian].